

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Inha, Karoliina; Veivo, Outi; Mäntylä, Katja

Title: "Kielten opiskelu on ihan parasta"

Year: 2023

Version: Published version

Copyright: © 2023 Suomen kieltenopettajien liitto ry

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Inha, K., Veivo, O., & Mäntylä, K. (2023). "Kielten opiskelu on ihan parasta". *Tempus*, 58(4), 10-11.

”Kielten opiskelu on ihan parasta”

Nuoret haluavat opiskella kieliä, kunhan siihen tarjotaan mahdollisuus. Tämä kävi ilmi keväällä 2023 tehdyssä kyselytutkimuksessa.

Teksti KAROLIINA INHA, OUTI VEIVO, KATJA MÄNTYLÄ

Koulussa opiskeltujen kielten kirjo on kaventunut taiseen tahtiin. Ilmiötä on selitetty sillä, että nuoret eivät valitse kieliä. Kysyimme keväällä 2023 nuorilta itseltään, miten he suhtautuvat kielitaitoon ja kielten opiskeluun. Kyselytutkimuksen tulokset osoittavat, että kielet kiinnostavat mutta niiden opiskelulle on monia käytännön esteitä. Kieltenopettajat näkevät työssään konkreettisesti kielten vaihtelevan suosion: mitkä kielet kiinnostavat ja mihin ei tahdo syntyä riittävän isoja ryhmiä. Monessa koulussa valinnaisten kielten suosio on ollut viime vuosina laskussa. Kieltenopettajat ovat rutinoituneita kielten markkinoijia, mutta kielimaistiaiset, vanhempainillat ja erilaiset kampanjat tuottavat useimmiten vain lyhytaikaisia ja paikallisia tuloksia, jos ne ovat yksittäisen opettajan tai koulun harteilla.

Kun kysyimme opettajilta kielivalintojen kapenemisesta, syyksi arveltiin muun muassa sitä, että kielten opiskelu koetaan liian työlääksi. Moni mainitsi syyksi yliopistojen todistusvalinnan pistelaskujärjestelmän, joka onneksi on muuttumassa kielimyonteisempään suuntaan vuonna 2026. Todistusvalinnan pisteitys onkin hyvä esimerkki koulutuspoliittisesta päätöksestä, jolla on vaikutuksia valinnaisten kielten suosioon. Moni kieltenopettaja muistaa, miten alakoulujen kielivalikoima muuttui, kun kunnilla ei vuodesta 1998 lähtien enää ollut velvoitetta tarjota useampaa alkavaa vierasta kieltä alakoulussa – tai miten ainereaalinen tulo vuonna 2006 vaikutti vieraiden kielten suosioon lukiossa.

Mitä nuoret itse sanovat kielten opiskelusta?

Koska mediassakin usein tulkinta kielivalintatilastoista kuuluu ”kielet eivät kiinnosta”, halusimme viime keväänä kysyä nuorilta itseltään, miten he kielten opiskeluun suhtautuvat. Laadimme kyselyn, joka oli suunnattu yhdeksäsluokkalaisille ja lukiolaisille. Tähtäimessä oli saada tietoa oppilaiden ja opiskelijoiden asenteista perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheessa. Ammatillisen toisen asteen opiskelijat rajattiin toistaiseksi vastaajista, mutta heille on tulossa kysely myöhemmin. Nuorilta kysyttiin kielivalinnoista ja niiden taustoista, suhtautumisesta monipuoliseen kielitaitoon ja kielten opiskeluun sekä kielienoppimiskokemuksista. Kysely oli auki keväällä 2023 kolme viikkoa.

Kyselytutkimuksen levittämiseen saimme korvaamatonta apua SUKOLista, sen jäsenyhdistyksiltä ja lukuisilta yksittäisil-

tä opettajilta, jotka teettivät kyselyn oppilaillaan tai opiskelijoillaan. Kyselyä levitettiin myös Kieliverkoston postituslistojen ja kirjoittajien omien sosiaalisten median kanavien kautta. Kyselyyn saatiin huimat 1 662 vastausta: 725 yhdeksäsluokkalaisilta, 937 lukiolaisilta. Vastauksia tuli melko tasaisesti eri puolilta maata, 150:stä eri kunnasta.

Monipuolinen kielitaito on valttikortti

Kyselyssä kävi ilmi, että nuoret arvostavat monipuolista kielitaitoa: valtaosa haluaa osata useita eri kieliä, pitää monipuolista kielitaitoa hyödyllisenä tulevaisuuden kannalta ja haluaisi opiskella jotain kieltä, vaikka kaikki kielet olisivat koulussa vapaaehtoisia. Vastaajista alle puolet oli sitä mieltä, että pelkkä englanti riittää heille tulevaisuudessa. Sen sijaan vain viidesosa kannatti sitä, että äidinkielen lisäksi olisi pakko opetella kolmea kieltä. Tämä asenne peilaa nykyistä järjestelmää: kolme pakollista kieltä olisi jo liikaa, mutta pelkän äidinkielen varaan ei voi jäädä. Lukiolaiset vastasivat väittämiin monipuolisesta kielitaidosta kielimyonteisemmin kuin 9.-luokkalaiset.

Pyysimme nuoria myös kertomaan, miksi kieltenopiskelu on heistä tärkeää. He ymmärsivät hyvin kielitaidon välittömän hyödyn, sillä lähes kaikki pitivät kielitaitoa tärkeänä kommunikoinnissa erikielisten ihmisten kanssa. Moni näki kielitaidolla myös välineellisen hyödyn, eli sitä pidettiin tarpeellisenä ulkomailla asumisen ja matkustelun kannalta. Yli puolet vastaajista piti kielten opiskelua tärkeänä, jotta voi saada hyviä arvosanoja. Nuoret kokivat kielitaidon myös sijoitukseksi tulevaisuuteen: kolme neljästä vastaajasta piti kieltenopiskelua tärkeänä tulevien jatko-opintojen ja hieman useampi tulevan ammattinsa kannalta. Kielitaidolla nähtiin myös idealistisempaa arvoa: 83 % vastaajista piti monipuolista kielitaitoa tärkeänä maailmankuvan laajentamisen kannalta. Näihin kieltenopiskelun arvostukseen liittyviin väittämiin lukiolaiset ja 9.-luokkalaiset vastasivat hyvin samansuuntaisesti.

Kielet kiinnostavat – esteet ovat rakenteellisia

Nuorten vastausten pohjalta voisi ajatella, että monipuolinen kieltenopiskelu olisi Suomessa supersuosittua – nuorilla on aitoa kiinnostusta ja motivaatiota kieliä kohtaan. Tiedämme kaikki kuitenkin hyvin, että vapaaehtoisia kieliä valinneiden opiskelijoiden määrä ei käytännössä heijastele näitä asenteita. Viime vuosina myönteisiä merkkejä on englannin lisäksi nähty

vain yksittäisissä suosiota kasvattaneissa kielissä kuten espanjassa. Mielestämme tutkimuksemme tulokset viittaavatkin siihen, että kielten opiskelu itsessään kiinnostaa mutta haasteet ovat muualla. Muutosta kaivataan koulujärjestelmän rakenteisiin ja resursseihin, jotka luovat kielten opiskelulle epämotivoivat puitteet tai hankaloittavat elleivät jopa estä valitsemasta kieliä. Näitä ovat muun muassa ryhmäkokovaatimukset ja opituntien sijoittaminen lukujärjestykseen esimerkiksi muiden aineiden kanssa päällekkäin tai epämieluisimpiin ajankohtiin.

” **Kyselytutkimuksen tulokset osoittavat, että kielet kiinnostavat mutta opiskelulle on käytännön esteitä.**

Kyselymme tulokset piirtävät nuorten asenteista huomattavasti myönteisemmän kuvan kuin julkinen keskustelu ja koulutustilastot ovat antaneet ymmärtää. Kyselyn lisäksi olemme tehneet haastattelututkimusta, joka antaa hieman erilaista näkökulmaa tekemättä jääneiden kielivalintojen taustasyihin. Aiemmissä tutkimuksissa kielten opiskelua on pidetty työläänä puurtamisena, joka ei motivoi. Viimeaikaiset tutkimuksemme kuitenkin vihjaavat vahvasti, että syyt voi paikallistaa koulun ja kunnan käytänteisiin ja rakenteisiin. Kyse ei niin-

kään ole siitä, että juuri kielten opiskelua pidettäisiin liian työläänä, vaan syyt juontuvat yleisesti opiskelun rankkuudesta ja koulutusjärjestelmän asettamista paineista.

Puhe kielivalinnoista luo mielikuvan, että nuorilla olisi aidosti tasavertainen mahdollisuus opiskella kieliä. On kuitenkin yleisesti tunnustettu, ettei tämä pidä paikkaansa. Koulun kielivalikoima riippuu kunnallispoliitikkojen ratkaisuista: kuka opettaa, mitä kieliä, millä oppilasmäärillä ja missä - kotiluokassa, toisella puolella kaupunkia vai täysin etänä? Mahdotonta kielivalikoiman laajentaminen ei ole, kuten on nähty paikallisesti ympäri Suomea, esimerkiksi Tampereella, jossa A1-kielten monipuolistaminen on onnistunut.

Nuoret itse arvostavat kielitaitoa ja haluaisivat oppia kieliä avatakseen ovia maailmaan. Opettajat ovat tehneet kaikkensa, jotta tämä onnistuisi. Nyt tarvittaisiin tahtoa raivata rakenteellisia esteitä, jotta kielten opiskelu olisi mahdollista myös käytännössä.

Kirjoittajat: Karoliina Inha, Outi Veivo ja Katja Mäntylä
Karoliina Inha on väitöskirjatutkija Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskuksessa ja suunnittelija LUK-KI-hankkeessa. Outi Veivo on ranskan yliopistonlehtori Turun yliopistossa Kieli- ja käännöstieteiden laitoksella. Katja Mäntylä on englannin yliopistonlehtori Jyväskylän yliopistossa Kieli- ja viestintätieteiden laitoksella.

Lähde mukaan Erasmus+ -ohjelmaan!

Kehitä kouluasi tai päiväkotiasi kansainvälisellä toiminnalla. Erasmus+ -ohjelma tarjoaa mahdollisuuksia varhaiskasvatuksesta lukiokoulutukseen:

Lyhytkestoiset liikkuvuushankkeet

tarjoavat mahdollisuuden toteuttaa oppilas-, opiskelija- ja henkilöstöliikkuvuuksia.

Akkreditointi on

laatuvarmistettu Erasmus+ -jäsenyys, joka mahdollistaa pitkäjänteisen oppilas-, opiskelija- ja henkilöstöliikkuvuustoiminnan.

Kumppanuushankkeissa voi

testata, kokeilla ja kehittää erilaisia toimintatapoja tai menetelmiä sekä vaihtaa hyviä käytänteitä eurooppalaisessa yhteistyössä.

Pienimuotoiset kumppanuushankkeet

sopivat erityisesti eurooppalaista yhteistyötä aloitteleville kouluille.

Katso tarkemmat hakuajat, hakuohjeet ja infotilaisuuksien ajankohdat verkkosivuiltamme:
oph.fi/kvpaalvelutkouluille

Ota yhteyttä: erasmus.yleissivistava@oph.fi

Erasmus+

Muuttaa elämäsi – avartaa maailmaasi.